

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА**

Воробйова Тетяна В'ячеславівна

УДК 37.02(477):373.3(477)

**ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ
У ПРОЦЕСІ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ**

13.00.09 – теорія навчання

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Тернопіль – 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук
ГУСАК Людмила Євгенівна,
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки, доцент кафедри іноземних мов
гуманітарних спеціальностей.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
ЧАЙКА Володимир Мирославович,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
директор інституту педагогіки і психології;

кандидат педагогічних наук
КОКАРЕВА Елеонора Олексіївна,
ДВНЗ “Криворізький національний університет” Криворізький
педагогічний інститут, доцент кафедри методики музичного
виховання, співу та хорового диригування.

Захист відбудеться “18” вересня 2014 р. об 11.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.053.01 у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка (зала засідань, вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка за адресою: вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027.

Автореферат розісланий 15 серпня 2014 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. І. Янкович

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Серед пріоритетних стратегій розбудови освіти чільне місце займає її спрямованість на розвиток творчого потенціалу школярів, виховання активної, творчої особистості, налаштованої на постійне самовдосконалення. У цьому контексті гостро постає проблема створення на базі початкової школи, як найбільш відповідального етапу формування особистості, якісно нового змісту освіти, який буде у повному обсязі використовувати потенційні можливості навчальних дисциплін для формування креативних здібностей учнів.

Молодший шкільний вік має велике значення для формування креативних здібностей, адже початок системної навчально-пізнавальної діяльності є оптимальним періодом для цілеспрямованого розвитку креативних особистісних якостей. Оскільки для учнів початкової школи шаблонні, стереотипні форми мислення та дій ще не стали домінуючими, стає можливим інтенсивне засвоєння ними креативних способів діяльності, складних мисленнєвих операцій і форм поведінки, які вимагають творчої активності.

Фундаментальні дослідження психології творчості Л. Виготського, Б. Кедрова, Я. Пономарьова, С. Рубінштейна, О. Тихомирова є особливо значущими для розуміння суті процесу формування креативних здібностей молодших школярів. Проблему розвитку загальних та спеціальних здібностей вивчали М. Лейтес, О. Лук, Б. Теплов та ін. Концепція креативної освіти стала предметом дослідження таких вчених, як В. Мадзігон, А. Хуторський, С. Сисоєва, А. Сологуб. Різноманітні аспекти розвитку креативних здібностей дітей висвітлювали Д. Богоявленська, В. Дружинін, О. Дяченко, О. Савенков, А. Хуторський тощо. Навчальні завдання як дидактичний засіб засвоєння знань займають чільне місце в колі наукових інтересів Г. Балла, Н. Бібік, М. Вашуленка, В. Давидова, О. Євсєєвої, О. Савченко, В. Старости, О. Умана. Сучасним педагогічним технологіям присвячено наукові праці О. Іванченко, Е. Кокаревої, Л. Пироженко, О. Пометун, Г. Селевка, В. Чайки, О. Янкович та ін.

Вчені досліджують проблему формування й розвитку креативних здібностей учнів початкової школи на матеріалі окремих навчальних дисциплін, засобами творчих завдань, у творчих гуртках, на факультативах, у позаурочний час (О. Грушко, О. Компаній, О. Образцова, І. Серєда, М. Явоненко тощо). Однак проблему формування креативних здібностей дітей молодшого шкільного віку не можна вважати в повній мірі розв'язаною, оскільки результати, отримані в межах однієї навчальної дисципліни, не завжди мають підтвердження поза її тематикою. Крім цього, потенційні можливості навчальних завдань як засобу формування креативних здібностей молодших школярів з огляду на їх роль і місце в навчальному процесі початкової школи потребують відповідного теоретичного обґрунтування та експериментального підтвердження.

На основі аналізу наукової літератури й практичного досвіду з проблематики дослідження виявлено низку *суперечностей* між:

□ вимогами сучасної освітньої парадигми щодо формування творчої особистості школяра та тенденційністю репродуктивного характеру організації навчально-пізнавальної діяльності учнів у початковій школі;

□ метою, завданнями інноваційних технологій розвитку креативних здібностей молодших школярів і традиційним змістом навчально-пізнавальної діяльності, орієнтованим на засвоєння і відтворення молодшими школярами навчальної інформації;

□ досить високим рівнем наукових розробок у галузі креативності, формування креативних здібностей і недостатньою розробленістю цих проблем у контексті розв'язування молодшими школярами навчальних завдань.

Таким чином, пошук ефективних шляхів формування креативних здібностей молодших школярів на базі стандартизованої початкової освіти, а також необхідність усунення зазначених суперечностей зумовили вибір теми дисертації «**Формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань**».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки як складова комплексної теми «Соціально-педагогічні умови формування здорового способу життя підлітків» (державний реєстраційний номер 0106U000270). Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 4 від 29.11.07 року) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень із педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 8 від 30.10.12 року).

Об'єкт дослідження – навчально-пізнавальна діяльність учнів початкової школи.

Предмет дослідження – технологія формування креативних здібностей молодших школярів засобами навчальних завдань.

Мета роботи полягає у створенні та обґрунтуванні технології формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань.

Реалізація мети дослідження передбачає послідовне розв'язання таких **завдань**:

1) на основі аналізу психолого-педагогічної літератури й практики початкової школи уточнити зміст базових понять досліджуваного феномену та відповідно до їх інтерпретації визначити компонентний склад креативних здібностей дітей молодшого шкільного віку;

2) конкретизувати критерії та показники сформованості досліджуваних здібностей у процесі розв'язування молодшими школярами навчальних завдань;

3) виявити дидактичні умови формування креативних здібностей дітей молодшого шкільного віку в процесі розв'язування навчальних завдань;

4) змодельовати технологію формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань та експериментально перевірити її ефективність.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять філософські й психолого-педагогічні теорії, у яких з'ясовано й проаналізовано категорії творчості, креативності, креативних здібностей, різних аспектів самоактуалізації та самореалізації особистості, розвиток особистості молодшого школяра: теорія особистісно-орієнтованої освіти (І. Бех, Т. Ільїна, І. Лернер, М. Махмутов, О. Усова, І. Якиманська та ін.); концепції розвитку особистості в навчальній діяльності (А. Алексюк, Ю. Бабанський, І. Бех, Н. Бібік, В. Бондар, П. Гальперін, С. Гончаренко, В. Давидов, Д. Ельконін, В. Паламарчук, О. Савченко, М. Скаткін, Н. Тализіна тощо); теорія загальних і спеціальних здібностей (Б. Ананьєв, Л. Виготський, В. Крутецький, М. Лейтес, О. Леонтєв, С. Рубінштейн, Б. Теплов та ін.); теорія формування й розвитку здібностей (Дж. Гілфорд, О. Дяченко, О. Матюшкін, Дж. Рензулі, Е. П. Торренс та ін.); теорія формування вмінь виконувати навчальні і творчі завдання (Ю. Бабанський, Г. Балл, І. Лернер, О. Савченко тощо); положення про навчальні завдання як дидактичний засіб засвоєння знань, умінь і навичок (Н. Бібік, М. Вашуленко, В. Давидов, О. Євсєєва, О. Савченко, В. Староста, О. Уман тощо).

Для досягнення мети дослідження й розв'язання поставлених завдань використано такі **методи дослідження**:

– *теоретичні*: аналіз, порівняння, систематизація, класифікація, синтез та узагальнення теоретичних положень, представлених у науково-методичній літературі, для визначення понятійно-категоріального апарату дисертації й стану розробленості досліджуваної проблеми; метод моделювання для побудови моделі технології формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань;

– *емпіричні*: діагностичні (спостереження, інтерв'ю, анкетування вчителів, тестування учнів) для з'ясування актуального стану сформованості креативних здібностей молодших школярів; педагогічний експеримент для перевірки ефективності технології формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань;

– *статистичні*: методи математичної статистики для обробки результатів педагогічного експерименту.

Експериментальною базою дослідження стали Луцька гімназія № 4 імені Модеста Левицького, Луцька спеціалізована школа I – III ст. № 5, Луцький НВК I–II ст. № 7 – природничий ліцей, Луцький НВК № 10 – професійний ліцей. Дослідно-експериментальною роботою було охоплено 480 учнів 1 – 4 класів та 84 вчителів початкових класів.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше:

– *змодельовано* на основі концептуальних ідей особистісно-діяльнісного підходу технологію формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв’язування навчальних завдань, яка містить мету, принципи, дидактичні умови формування креативних здібностей учнів у процесі розв’язування навчальних завдань; структуру креативних здібностей, відповідно до якої визначено напрями формувальної діяльності (розвиток продуктивної уяви, творчого мислення, критичного мислення, формування інформаційної грамотності); комплекс навчальних завдань креативного спрямування (основа технології), що реалізуються за відповідними формами організації навчально-пізнавальної діяльності, креативними методами роботи з навчальним матеріалом (побудова асоціативних мап, постановка запитань, «Мислення у техніці «печворк»», «Видиме мислення», «ВАК»), які передбачають такі специфічні прийоми, як подолання психологічної інерції мислення, перетворення навчального матеріалу, активізації сенсорно-перцептивних каналів різних модальностей сприймання інформації тощо; етапи формування креативних здібностей (ознайомлювально-підготовчий, базовий, основний); діагностичний інструментарій (критерії, показники, рівні сформованості досліджуваних здібностей) та результат у вигляді сформованості креативних здібностей як інтеграції продуктивної уяви, креативного мислення та інформаційної грамотності молодших школярів;

– *виявлено* дидактичні умови формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв’язування навчальних завдань: 1) добір і впровадження в навчальний процес початкової школи методів, прийомів і засобів, спрямованих на розвиток продуктивної уяви, креативного мислення та інформаційної грамотності; 2) розвиток в учнів полімодальності сприймання інформації; 3) формування в молодших школярів рефлексивного ставлення до власної діяльності;

– *визначено* компонентний склад креативних здібностей учнів початкової школи відповідно до проблематики дослідження: продуктивна уява, креативне мислення (поєднання елементів творчого й критичного мислення), інформаційна грамотність.

У процесі дослідження *конкретизовано* критерії, що співвідносяться з компонентами креативних здібностей, показники (володіння вміннями та операційними механізмами продуктивної уяви, творчого й критичного мислення, інформаційними вміннями) і рівні (високий, достатній, середній, низький) сформованості креативних здібностей молодших школярів відповідно до напрямів формувальної діяльності.

Подальшого розвитку набули:

– дефініції понять «креативні здібності», «формування креативних здібностей», «навчальне завдання»;

– положення особистісно-діяльнісного підходу щодо організації навчального процесу в початковій школі з метою формування креативних здібностей молодших школярів.

Практичне значення результатів дослідження полягає у впровадженні в навчальний процес початкової школи технології формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань; розробці комплексу навчальних завдань креативного спрямування, систематизованих із урахуванням їх потенціалу для формування в учнів тих умінь, які визначають якісний показник за кожним критерієм; підготовці навчально-методичних рекомендацій щодо формування креативних здібностей молодших школярів засобами навчальних завдань.

Матеріали, викладені в дисертації та навчально-методичних рекомендаціях, можуть бути використані вчителями початкових класів у процесі планування, підготовки й проведення навчальних занять, викладачами й студентами педагогічних факультетів, розробниками навчальних програм, підручників і посібників, а також для подальших наукових досліджень проблеми формування креативних здібностей.

Результати наукового дослідження **впроваджено** в Луцькому НВК I – II ст. № 7 – природничий ліцей (довідка № 03/01-04 від 14.01.2014), Луцькому НВК № 10 – професійний ліцей (довідка № 13/2-08 від 14.01.2014), Луцькій гімназії № 4 імені Модеста Левицького (довідка № 9/01-19 від 13.01.2014), Луцькій спеціалізованій школі I–III ст. № 5 (довідка № 09/05-18 від 13.01.2014).

Особистий внесок здобувача. У спільній публікації [7] дисертанту належить висвітлення питань, що стосуються теоретичних підходів до оцінювання креативності молодших школярів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати було викладено на науково-практичних конференціях різного рівня: *міжнародних*: VIII Міжнародній соціально-педагогічній конференції «Проблеми соціалізації та ресоціалізації особистості» (Луцьк, 2012 р.); III Міжнародній науково-практичній конференції «Професійна підготовка вчителів: сучасні тенденції та перспективи розвитку» (Луцьк, 2012 р.); VIII Міжнародній соціально-педагогічній конференції «Проблеми соціалізації та ресоціалізації особистості» (Луцьк, 2013 р.); VI Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми емпіричних досліджень у психології» (Київ, 2013 р.); *всеукраїнських*: Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Традиції та інновації у підготовці вчителя початкової школи» (Умань, 2012 р.); IV Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми викладання іноземних мов для професійного спілкування» (Дніпропетровськ, 2013 р.); *міжвузівських (регіональних), обласних*: творчо-прикладній майстерні «Новітні методи психологічного дослідження та практичної роботи» (Київ, 2013 р.).

Публікації. Різні аспекти досліджуваної проблеми висвітлено в 9 публікаціях, 5 із яких надруковано в наукових фахових виданнях, 1 – у зарубіжному виданні; 1 – у співавторстві, 1 – тези наукової конференції. Видано методичні рекомендації.

Структура дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (335 позицій на 28 сторінках), 11 додатків (на 24 сторінках). У роботі представлено 6 рисунків, 8 таблиць. Основний зміст дисертації викладено на 187 сторінках. Загальний обсяг роботи становить 244 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність проблеми дослідження й ступінь її розробленості, визначено об'єкт, предмет, мету й завдання наукового пошуку, окреслено теоретико-методологічну основу й методи дослідження, розкрито наукову новизну й практичне значення отриманих результатів, надано інформацію про експериментальну базу, апробацію і впровадження результатів дисертації.

У першому розділі **«Формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань як психолого-педагогічна проблема»** уточнено зміст таких базових понять дослідження: «креативні здібності», «формування креативних здібностей», «навчальне завдання»; визначено структурні компоненти креативних здібностей молодших школярів; конкретизовано критерії, показники й рівні їх сформованості; проаналізовано основні педагогічні підходи до формування креативних здібностей молодших школярів; встановлено роль навчально-пізнавальної діяльності учнів початкової школи й місце навчального завдання в цьому процесі; досліджено актуальний стан проблеми формування креативних здібностей молодших школярів.

Узагальнивши різні підходи до визначення креативності, вважаємо, що цей термін варто тлумачити як універсальну здатність особистості самостійно вирішувати поставлені перед нею завдання в нестандартній і, насамперед, конструктивний спосіб, створювати нові і вдосконалювати вже існуючі об'єкти та ідеї. *Креативність молодшого школяра* – загальна характеристика особистості учня, яка виявляється, передусім, у навчально-пізнавальній діяльності й зумовлює творчу спрямованість дитини, її здатність до самостійного вибору оптимального та оригінального шляху вирішення навчальних завдань, створення нових ідей, продуктів, новизна яких може бути як об'єктивною, так і суб'єктивною.

З'ясовано, що ядро креативності учня початкової школи утворюють *креативні здібності*, які є складовою загальних здібностей особистості і відповідають за такі якості, як творчий підхід до навчально-пізнавальної діяльності, пізнавальна активність, варіативність, критичність тощо.

У структурі креативних здібностей науковці виділяють такі компоненти: дивергентне мислення (Г. Альтшуллер, Дж. Гілфорд, Е. П. Торренс); продуктивну (творчу) уяву, уміння фантазувати (Г. Альтшуллер, Дж. Гілфорд, В. Моляко, Г. Терехова); здатність генерувати велику кількість ідей (Н. Баришева, Дж. Гілфорд); творчу мотивацію (О. Матюшкін, Л. Пузеп); здатність

встановлювати нові зв'язки (Г. Альтшуллер, Л. Пузеп); натхнення (В. Роменець); володіння прийомами творчості (Г. Терехова, Т. Сидорчук, С. Гін) тощо.

Систематизація матеріалів досліджень провідних вітчизняних і зарубіжних вчених дала змогу визначити структурно-компонентний склад креативних здібностей учнів початкової школи відповідно до проблематики дослідження. Це – продуктивна уява, креативне мислення, інформаційна грамотність.

Продуктивна (творча) уява є одним із найбільш важливих компонентів креативних здібностей особистості, особливо в дитячому віці. Встановлено, що продуктивність уяви визначається насамперед володінням такими вміннями, як створювати нові образи; встановлювати нові (іноді несподівані) зв'язки між об'єктами, явищами, поняттями; долати психологічну інерцію мислення.

Такі характеристики вказують на тісний зв'язок механізмів уяви з процесами творчого мислення. Однак *креативне мислення*, яке визначає творчу спрямованість усіх видів діяльності учнів, – це синтез елементів творчого мислення (як здатності до генерування нових і вдосконалення вже існуючих ідей та об'єктів, пошуку альтернативних шляхів вирішення навчальних завдань) і критичного мислення (яке зумовлює здатність школяра аналізувати, оцінювати інформацію, самостійно обирати оптимальні варіанти, шляхи вирішення завдань). Такий симбіоз мисленнєвих актів є запорукою не лише успішного розв'язання навчальних завдань, а й тих завдань, які виникають у реальному житті. *Інформаційна грамотність* полягає у володінні базовими прийомами пошуку, аналізу, продуктивного опрацювання та представлення інформації, від яких значною мірою залежить ефективність творчої діяльності.

На основі визначених структурних компонентів креативних здібностей учнів початкової школи конкретизовано критерії їх сформованості, (продуктивна уява, креативне мислення та інформаційна грамотність) і групи вмінь, які визначають якісний показник за кожним критерієм. Так, продуктивність уяви учня початкової школи полягає у здатності створювати нові образи, долати психологічну інерцію мислення, встановлювати нові зв'язки; сформованість креативного мислення – у здатності до генерування і вдосконалення ідей, об'єктів, рішень тощо, аналізу, оцінювання та обґрунтованого вибору оптимальних варіантів і напрямів діяльності, побудови власних суджень і прийняття самостійних рішень; а інформаційна грамотність молодшого школяра забезпечується вміннями пошуку та добору необхідної інформації, її продуктивного опрацювання і перетворення.

У результаті аналізу основних педагогічних підходів до формування креативних здібностей молодших школярів виявлено два пріоритетних напрями: 1) формування креативних здібностей учнів за допомогою спеціальних додаткових програм; на заняттях, організованих у системі позаурочної діяльності; 2) цілеспрямоване формування досліджуваних здібностей у процесі

вивчення загальноосвітніх дисциплін. В основі нашого бачення процесу формування креативних здібностей молодших школярів – підходи, які належать до другої групи.

У центрі уваги дослідження – навчально-пізнавальна діяльність учнів початкової школи і, зокрема, такий важливий її компонент, як розв'язування навчальних завдань, що є універсальним засобом формування умінь і навичок. З позицій особистісно-діяльнісного підходу *навчальне завдання* розглядається як цілісна система таких дидактичних компонентів: форми представлення змісту, форми навчальної взаємодії вчителя та учнів, умов реалізації навчальної діяльності вчителя й учнів, а *формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань* розуміємо як організацію навчально-пізнавальної діяльності учнів початкової школи на засадах особистісно-діяльнісного підходу, яка зумовлює й забезпечує цілеспрямований розвиток продуктивної уяви, креативного мислення та інформаційної грамотності шляхом застосування доцільних форм, методів і прийомів розв'язування навчальних завдань.

Для дослідження актуального стану проблеми формування креативних здібностей молодших школярів було проведено констатувальний зріз, результати якого засвідчили переважно низький (32,65%) і середній (51,3%) рівні сформованості креативних здібностей молодших школярів. Більшість учителів (54%) не мають цілісного бачення процесу формування креативних здібностей дітей і лише фрагментарно використовують окремі прийоми й методи креативного навчання в процесі вирішення навчальних завдань.

На основі аналізу теорії та практики реалізації проблеми дослідження виявлено основні причини незадовільного стану формування креативних здібностей молодших школярів: недостатній рівень урахування креативно-розвивальних ресурсів навчального матеріалу початкової школи і відповідних психологічних аспектів його конструювання; відсутність затребуваності спостережень за розвитком креативних здібностей молодших школярів у навчальному процесі.

У другому розділі дослідження **«Технологія формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань»** виявлено дидактичні умови формування креативних особистісних якостей учнів; змодельовано й представлено технологію формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань; описано процес формувального експерименту й проаналізовано його результати.

Аналіз наукових досліджень свідчить про відсутність однозначної позиції вчених щодо умов, які б сприяли формуванню креативних здібностей молодших школярів. Водночас, вчені наголошують на значущості такого чинника, як *стимулююче навчальне середовище*, результатом створення якого є розвиток особистісних якостей, необхідних для творчої діяльності учнів. У структурі такого середовища вчені виділяють просторово-предметний, соціальний і психодидактичний компоненти. У контексті використання навчальних завдань як засобу

формування креативної особистості учня початкової школи саме психодидактичний компонент вимагає більш детального й глибокого вивчення. Такий підхід дає змогу виявити *дидактичні умови* формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань: 1) добір і впровадження в навчальний процес початкової школи форм, методів, прийомів і засобів, спрямованих на розвиток продуктивної уяви, креативного мислення та інформаційної грамотності; 2) розвиток в учнів полімодальності сприймання інформації, що передбачає активізацію сенсорно-перцептивних каналів усіх модальностей шляхом дотримання психологічно обґрунтованих педагогічних вимог до способів подачі навчального матеріалу, формулювання умови та інструкції навчального завдання, введення в навчальний процес специфічних слів-предикатів і завдань, які передбачають активність і рівноцінне включення до навчально-пізнавальної діяльності аудіалів, візуалів і кінестетиків; 3) формування в молодших школярів рефлексивного ставлення до власної діяльності – усвідомлення учнями процесу та механізмів своєї навчально-пізнавальної діяльності, а також самостійне оцінювання її успішності.

Результати аналізу психолого-педагогічної літератури, емпіричних досліджень доводять доцільність формування креативних здібностей молодших школярів безпосередньо в процесі опанування змістом загальноосвітніх дисциплін засобами навчальних завдань. У зв'язку з цим обґрунтовано і розроблено *технологію формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань*.

Розроблену технологію представлено в моделі (рис. 1), яка включає змістово-цільову, процесуальну, рефлексивно-результативну складову. Базовою складовою є комплекс навчальних завдань креативного спрямування.

Метою цієї технології є формування креативних здібностей молодших школярів у навчально-пізнавальній діяльності засобами навчальних завдань.

Зміст технології утворюють структурні компоненти креативних здібностей дітей молодшого шкільного віку, які зумовлюють напрями формувальної діяльності (розвиток продуктивної уяви, творчого мислення, критичного мислення, інформаційної грамотності); знання і вміння, які є характерними ознаками зазначених якостей особистості молодшого школяра.

Реалізація мети значною мірою залежить від вибору відповідних організаційних форм, методів (які передбачають реалізацію специфічних прийомів навчально-пізнавальної діяльності) і засобів формування досліджуваних здібностей у навчально-пізнавальній діяльності. Основою запропонованої технології є спеціально розроблений комплекс навчальних завдань креативного спрямування, до структури якого увійшли загальновідомі завдання, доопрацьовані й систематизовані відповідно до їх спрямованості на розвиток продуктивної уяви, креативного мислення, інформаційної грамотності. Важливим засобом формування креативних здібностей молодших школярів є інтеграція традиційного програмного навчального матеріалу й завдань із

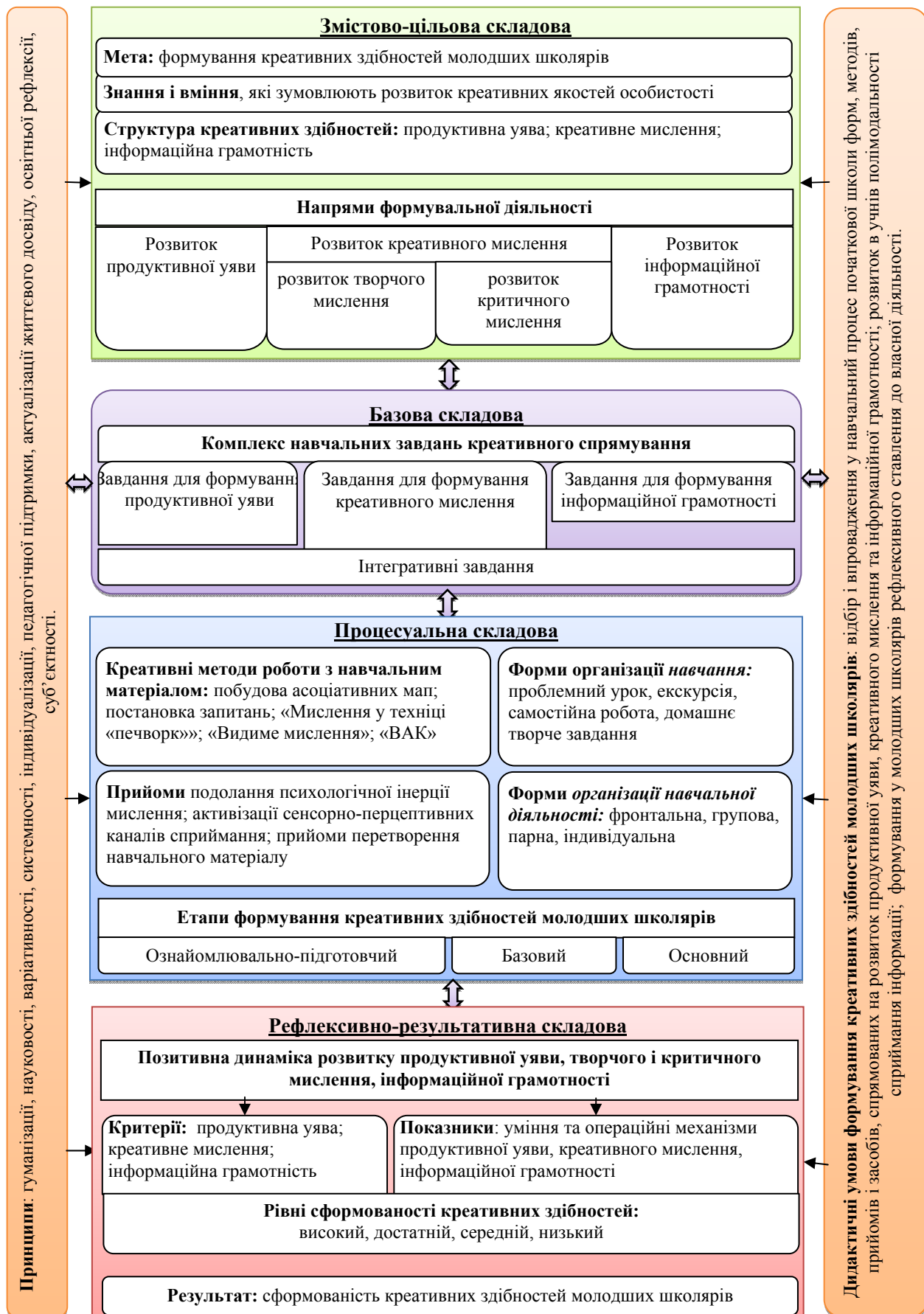

Рис. 1. Модель технології формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань

комплексом навчальних завдань креативного спрямування, стимулюючий вплив якого посилюється за допомогою використання креативних методів (побудови асоціативних мап, постановки запитань, «Мислення в техніці «печворк»», «ВАК», «Видиме мислення»); прийомів (подолання психологічної інерції мислення; активізації сенсорно-перцептивних каналів сприймання; перетворення навчального матеріалу зі зміною формулювання умови завдання, вихід за його межі, поєднання навчального матеріалу з реальним життям тощо).

Під час добору навчальних завдань, креативних методів і прийомів роботи з навчальним матеріалом, які увійшли до структури технології, враховувалась можливість їх застосування в процесі вивчення навчального матеріалу як у межах окремих дисциплін, так і на міжпредметному рівні; їх багатофункціональність (спрямованість на формування водночас декількох компонентів досліджуваних здібностей), що зумовило відносний характер розподілу завдань, методів і прийомів за напрямками формувальної діяльності.

Метод побудови асоціативних мап (Mind Maps©) сприяє формуванню умінь добирати, класифікувати, порівнювати та оцінювати інформацію; узагальнювати, систематизувати, визначати окремі ознаки об'єктів; аналізувати і вдосконалювати власні ідеї; долати психологічну інерцію мислення; обмірковувати альтернативні шляхи вирішення завдання; прогнозувати та оцінювати ймовірні результати власної діяльності; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; самостійно приймати обґрунтовані рішення. *Метод постановки запитань і метод «Видиме мислення»* довели свою ефективність за всіма напрямками формувальної діяльності. *«Мислення у техніці «печворк»»* використано для розвитку продуктивної уяви і творчих елементів креативного мислення, а застосування прийомів розробленого фахівцями з нейролінгвістичного програмування *методу «ВАК»* (візуал–аудіал–кінестетик) сприяло формуванню в учнів полімодальності сприймання інформації, яка має позитивний вплив на процеси продуктивної уяви і креативного мислення.

Технологією передбачено такі форми організації навчання, як урок, екскурсія, самостійна робота, домашнє завдання а також фронтальна, групова, парна, індивідуальна форми організації навчально-пізнавальної діяльності.

Формувальна діяльність охоплює три етапи: ознайомлювально-підготовчий, базовий та основний.

Результатом реалізації технології виступає сформованість структурних компонентів креативних здібностей дітей молодшого шкільного віку.

Для підтвердження ефективності запропонованої технології було проведено формувальний експеримент за участі 480 учнів початкової школи, серед яких 234 учня експериментальної та 246 учнів контрольної груп. У процесі цього експерименту було уточнено показники розвитку інформаційної грамотності, продуктивної уяви, креативного мислення на кожному етапі реалізації

технології. Динаміку розвитку кожного компонента креативних здібностей представлено на загальному рівні й деталізовано в межах вивчення навчальних предметів «Українська мова», «Іноземна мова», «Читання», «Математика», «Я і Україна», що дало змогу прослідкувати процес формування креативних здібностей для вчасного корегування та об'єктивно оцінити його результати.

На *ознайомлювально-підготовчому етапі* (II семестр 1-го класу – I семестр 2-го класу) відбувалося формування в учнів початкових умінь, які зумовлюють розвиток продуктивної уяви, креативного мислення та інформаційної грамотності. Діти знайомилися з креативними прийомами роботи з навчальним матеріалом, графічними схемами-опорами прийомів мисленневих операцій, а також із доступними їм способами запису й представлення інформації. Школярі вчилися ставити і відповідати на запитання різних типів, за допомогою вчителів відбирали необхідну інформацію, висували припущення щодо напрямів і джерел її пошуку. Враховуючи розроблені рекомендації щодо реалізації формувальної діяльності, вчителі конструювали навчальні завдання таким чином, щоб активізувались усі канали сприймання. Учні реалізовували свої ідеї за допомогою малювання, моделювання й письма.

На *базовому етапі* (II семестр 2-го класу – I семестр 3-го класу) передбачалося використання засвоєних на попередньому етапі креативних прийомів, умінь і знань у процесі вивчення нового навчального матеріалу. Школярі, відповідно до своїх вікових можливостей, пропонували власні ідеї, варіанти та шляхи його опрацювання. Учні робили спроби розширити і вдосконалити як свої, так і чужі ідеї, думки, характеристики досліджуваних об'єктів. На цьому етапі було відзначено суттєве підвищення креативної спрямованості діяльності учнів, які самостійно визначали прийоми та операції, необхідні для розв'язування знайомих їм видів навчальних завдань, джерела та оптимальні способи запису інформації, активно використовували у навчально-пізнавальній діяльності схеми-опори виконання мисленневих операцій. Продовжувалась робота щодо розвитку в дітей полімодальності сприймання.

На *основному етапі* (II семестр 3-го класу – II семестр 4-го класу) учні вчилися самостійно обирати і виконувати мисленневі операції, необхідні для розв'язання конкретного завдання, класифікувати, порівнювати та оцінювати об'єкти, явища, інформацію як з використанням схеми-опори, так і без її допомоги. Значна частина школярів виявляла інтерес до нових видів навчальних завдань і форм діяльності, а також демонструвала володіння різноманітними способами запису й представлення інформації. Діти експериментували, включаючи до навчально-пізнавальної діяльності комбінації креативних прийомів мисленневих операцій, випробовували їх доцільність у процесі розв'язування різного типу завдань. Реалізуючи свої ідеї, школярі засвоювали альтернативні способи конструювання, форми діяльності та оцінювання результатів. На цьому етапі формувальна діяльність учителя полягала у ретельному аналізі навчального матеріалу й

знаходженні в ньому можливостей для застосування засвоєних учнями прийомів і реалізації набутих учнями вмінь.

Після проведення формувального експерименту було проведено діагностичний зріз для виявлення та порівняння рівня сформованості креативних здібностей учнів експериментальної та контрольної груп. Зіставлення результатів діагностування показало, що в результаті реалізації запропонованої технології учні експериментальної групи продемонстрували зростання рівня сформованості креативних здібностей, де високий рівень склав 8,9% від загальної кількості учнів, що на 5,9% більше ніж у контрольній групі, де навчання відбувалося за традиційною методикою. Достатній рівень до експерименту спостережено в 14,5% учнів ЕГ та у 17,6% учнів КГ, після – у 50,2% учнів ЕГ і у 45,5% учнів КГ. Суттєво знизилась кількість учнів із середнім та низьким рівнями: до експерименту – 52% (середній) і 33,5% (низький) в учнів ЕГ і 50,6% (середній) та 31,8% (низький) в учнів КГ, після експерименту – 33,6% (середній) і 7,3% (низький) в учнів ЕГ і 40,34% (середній) і 11,16% (низький) в учнів КГ.

Достовірність отриманих результатів перевірено за допомогою методів математичної статистики, зокрема, критерію Пірсона χ^2 , згідно з яким визначено значущість відмінностей результатів у експериментальній і контрольній групах.

Отже, експериментальні дані засвідчують, що розроблена технологія формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань забезпечує високу ефективність процесу розвитку продуктивної уяви, креативного мислення та інформаційної грамотності учнів початкової школи.

ВИСНОВКИ

У дисертації висвітлено інноваційні підходи до вирішення актуальної проблеми формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань. Узагальнені результати теоретичного пошуку та експериментальної роботи стали основою для таких висновків:

1. На основі компаративного аналізу теоретичних положень і концептуальних підходів до інтерпретації базових термінів і понять як вітчизняних, так і зарубіжних науковців уточнено зміст поняття *креативні здібності молодших школярів*, які є складовою загальних здібностей особистості учня і виявляються, насамперед, у навчально-пізнавальній діяльності, зумовлюючи здатність дитини до самостійного вибору не лише оригінального, а й оптимального рішення, творчий підхід до власної діяльності, пізнавальну активність, варіативність, критичність тощо. Структуру креативних здібностей молодших школярів у контексті їх формування в навчально-пізнавальній діяльності засобами навчальних завдань складають продуктивна уява, креативне мислення (інтеграція елементів творчого й критичного видів мислення) та інформаційна

грамотність. Встановлено, що, оскільки розв'язування навчальних завдань є основним видом навчальної діяльності молодших школярів, це може забезпечити системність та неперервність процесу формування креативних здібностей дітей за допомогою відповідно підібраних прийомів і методів їх розв'язування.

2. У дослідженні конкретизовано критерії сформованості креативних здібностей молодших школярів, які відповідають їх компонентному складу. Для кожного компонента досліджуваних здібностей визначено ті уміння, оволодіння якими визначатиме якісний показник його розвитку й сприятиме рухові до високого рівня сформованості креативних здібностей (продуктивна уява – вміння створювати нові образи, долати психологічну інерцію мислення, встановлювати нові зв'язки; креативне мислення – вміння генерувати і вдосконалювати ідеї, об'єкти, рішення тощо, аналізувати, оцінювати та обґрунтовувати вибір оптимальних варіантів і напрямів діяльності, будувати власні судження й приймати самостійні рішення; інформаційна грамотність – вміння пошуку та добору необхідної інформації, її продуктивного опрацювання і перетворення). Така конкретизація понять дає змогу більш чітко діагностувати і вимірювати динаміку формування креативних здібностей молодших школярів.

Отримані результати констатувального зрізу засвідчують про низький і середній рівень сформованості креативних здібностей молодших школярів. Це зумовлено, перш за все тим, що можливості формування досліджуваних здібностей учнів, закладені в змісті сучасних програм, педагоги початкової школи не використовують повною мірою.

3. У дослідженні виявлено дидактичні умови формування креативних здібностей молодших школярів: 1) добір і впровадження в навчальний процес початкової школи форм, методів, прийомів і засобів, спрямованих на розвиток продуктивної уяви, креативного мислення та інформаційної грамотності, що зумовило включення до структури технології комплексу навчальних завдань креативного спрямування, креативних методів і прийомів роботи з навчальним матеріалом; 2) розвиток в учнів полімодальності сприймання інформації – використання в навчально-пізнавальній діяльності прийомів активізації сенсорно-перцептивних каналів усіх модальностей; 3) формування в молодших школярів рефлексивного ставлення до власної діяльності – заохочення учнів до усвідомлення механізмів власної діяльності та її результатів. Кожна з умов співвідноситься з відповідними складовими технології формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань.

4. На основі концептуальних ідей особистісно-діяльнісного підходу розроблено технологію формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань, яка є цілісним утворенням і містить мету – формування креативних здібностей молодших школярів; принципи; дидактичні умови організації навчально-пізнавальної діяльності, спрямованої на формування креативної особистості учня; структуру креативних здібностей, яка

визначає напрями формувальної діяльності; знання і вміння, які зумовлюють розвиток продуктивної уяви, творчого й критичного мислення, інформаційної грамотності; комплекс навчальних завдань креативного спрямування; креативні методи (побудови асоціативних мап, постановки запитань, «Мислення у техніці «печворк»», «Видиме мислення», «ВАК») і прийоми роботи з навчальним матеріалом (подолання психологічної інерції мислення, перетворення навчального матеріалу, активізації сенсорно-перцептивних каналів різних модальностей сприймання інформації тощо); форми організації навчально-пізнавальної діяльності (індивідуальна, парна, групова, фронтальна) і форми організації навчання (проблемний урок, екскурсія, самостійна робота, домашнє творче завдання); етапи формування креативних здібностей (ознайомлювально-підготовчий, базовий, основний); діагностичний інструментарій (критерії, показники, рівні сформованості креативних здібностей молодших школярів); результат (сформованість продуктивної уяви, креативного мислення та інформаційної грамотності).

Навчальні завдання розробленого комплексу, який є базовою складовою технології, сконструйовані так, щоб уміння й способи діяльності, засвоєння яких передбачено розв'язуванням кожного завдання, виступали як результативна складова навчання. Застосування чітко описаних креативних методів і прийомів роботи з навчальним матеріалом орієнтовано на забезпечення високого рівня розвитку продуктивної уяви, креативного мислення, умінь опрацьовувати інформацію.

Експериментальним шляхом перевірено ефективність розробленої технології. Високий рівень сформованості креативних здібностей після проведення експериментальної роботи продемонструвало 8,9% учнів ЕГ і лише 3% учнів КГ; достатній рівень – 50,2% учнів ЕГ і 45,5% учнів КГ. Після проведення формувального експерименту суттєво знизилась кількість учнів із середнім та низьким рівнями: 33,6% (середній) і 7,3% (низький) – учні ЕГ; 40,34% (середній) і 11,16% (низький) – учні КГ. Аналіз результатів експерименту дав змогу констатувати статистично значущі зміни на всіх рівнях сформованості креативних здібностей молодших школярів експериментальної групи.

Проведене дослідження показує, що впровадження технології формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань дає позитивні результати, проте не вичерпує потенційні можливості удосконалення й реорганізації системи початкової освіти загалом.

Подальші дослідження можуть здійснюватись за такими напрямами: вивчення актуального стану проблеми неперервності розвитку креативних здібностей особистості учня на різних освітніх рівнях; можливості вдосконалення й реконструкції навчальних завдань у підручниках; шляхи та умови підвищення рівня науково-методичного забезпечення підготовки майбутніх вчителів у педагогічних навчальних закладах.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких опубліковано основні наукові результати дисертації

1. Воробйова Т. В. Варіативність підходів до формування іншомовної комунікативної компетенції дітей дошкільного віку / Т. В. Воробйова // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського: Зб. наук. праць. – 2011. – № 35. Педагогіка і психологія. – С. 68–71.
2. Воробйова Т. В. Креативне навчання і навчання креативності : взаємозв'язок та відмінності / Т. В. Воробйова // Наук. вісник ВНУ ім. Лесі Українки. – 2012. – № 14. Педагогічні науки. – 205 с. – С. 146–150.
3. Воробйова Т. В. Диференціація компонентів креативної компетентності молодших школярів / Т. В. Воробйова // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – Умань, 2012. – № 43. – С. 113–118.
4. Воробйова Т. В. Особливості організації навчальної діяльності дітей дошкільного і молодшого шкільного віку в процесі вивчення іноземної мови (психологічний та методичний аспекти) / Т. В. Воробйова // Науковий вісник ВНУ ім. Лесі Українки. – 2012. – № 8. Педагогічні науки. – 164 с. – С. 39–43.
5. Vorobiova T. Questioning as a Teaching Strategy to Develop Learning Capacity and Creativity / Vorobiova Tatiana // Наук. вісник СНУ імені Лесі Українки. – 2013. – № 7 (256). Педагогічні науки. – С. 36–43.
6. Worobjowa T. Розвиток критичного мислення та креативності методом побудови асоціативних мап (майндемппінг) / T. Worobjowa // Oswiata i Nauka Bez Granic PRO FUTURO. – Lodz, 2013. – № 2 (1). Knowledge. Education. Law. Management. – pp. 50–64.
7. Воробйова Т. В. Оцінювання креативності в процесі вирішення навчальних завдань учнями молодших класів / Т. В. Воробйова, Л. Є. Гусак // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» – Додаток 2 до Вип. 31 : Тематичний випуск «Проблеми емпіричних досліджень у психології». – К. : Гнозис, 2013. – 548 с.

Опубліковані праці апробаційного характеру

8. Воробйова Т. В. V.A.K.-Friendly Techniques in the Foreign Language Classroom / Т. В. Воробйова // Актуальні проблеми викладання іноземних мов для професійного спілкування : Матеріали IV Всеукраїнської наук.-практ. конф., 7-8 черв. : у 2 т. – Дніпропетровськ : Біла К.О., 2013. – Т. 2 : Лінгвістичні, психолінгвістичні та кроскультурні аспекти навчання іноземним мовам. – 2013. – 96 с. – С. 14–17.

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

9. Воробйова Т. В. Запалювати сонце... (Шляхи формування креативних здібностей молодших школярів) : навчально-методичні рекомендації для студентів III-V курсів педагогічного інституту та вчителів початкових класів / Т. В. Воробйова. – Луцьк, 2013. – 68 с.

АНОТАЦІЇ

Воробйова Т. В. Формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.09 – теорія навчання. – Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Міністерство освіти і науки України. – Тернопіль, 2014.

У дисертації визначено й систематизовано підходи до вивчення феномену креативності, конкретизовано компонентний склад креативних здібностей молодших школярів відповідно до їх вікових особливостей, уточнено поняття «навчальне завдання» в контексті окресленої проблеми дослідження. Доведено, що креативні здібності молодших школярів необхідно формувати в процесі навчальної діяльності, зокрема в процесі розв'язування навчальних завдань за допомогою відповідних методів і прийомів. Виявлено дидактичні умови, які забезпечують розвиток креативних здібностей і цілісність цього процесу. Розроблена технологія формування креативних здібностей молодших школярів у процесі розв'язування навчальних завдань інтегрує поетапність процесу формування креативних здібностей, комплекс навчальних завдань, креативні методи й прийоми роботи з навчальним матеріалом. Експериментально перевірено ефективність впровадження розробленої технології в навчальний процес, вплив її компонентів на динаміку формування креативних здібностей молодших школярів.

Ключові слова: креативні здібності, молодші школярі, навчальне завдання, технологія формування креативних здібностей у процесі розв'язування навчальних завдань.

Воробьева Т. В. Формирование креативных способностей младших школьников в процессе решения учебных заданий. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.09 – теория обучения. – Тернопольский национальный педагогический университет имени Владимира Гнатюка, Министерство образования и науки Украины. – Тернополь, 2014.

В диссертационном исследовании определены и систематизированы подходы к изучению феномена креативности, конкретизирована компонентная структура креативных способностей младших школьников в соответствии с их возрастными особенностями, уточнено понятие «учебное задание» в контексте проблемы исследования. Доказано, что формировать креативные

способности младших школьников следует в процессе учебной деятельности, в частности, в процессе решения учебных заданий. Представленная технология формирования креативных способностей младших школьников в процессе решения учебных заданий интегрирует в себе компонентный состав, поэтапность формирования креативных способностей, комплекс заданий, креативные методы и приемы работы с учебным материалом. Экспериментально подтверждена эффективность внедрения разработанной технологии в учебный процесс, влияние ее компонентов на динамику формирования креативных способностей младших школьников.

Ключевые слова: креативные способности, младшие школьники, учебное задание, технология формирования креативных способностей младших школьников в процессе решения учебных заданий.

Vorobiova T. V. Nurturing Creative Abilities of Young Learners through Learning Tasks. – On the right of manuscript.

The thesis for Candidate degree in Pedagogy, specialty – 13.00.09 – the Theory of Teaching. – Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University, Ministry of Education and Science of Ukraine. – Ternopil, 2014.

The dissertation presents certain steps into exploration about creativity and teaching creativity, the ways and techniques of formation and developing of the creative minds and capacities of young learners, as modern schools need to develop creativity in pupils just as much as they need to produce literate learners. The novelty of the research is determined by the demands of reforming the system of primary education in Ukraine and the existing contradictions in it, the solution of which could facilitate the efficiency of integration of the Ukrainian educational system into the European one.

The paper presents the main conceptions of creativity and approaches to the definition of the notions “creativity”, “creative abilities”, “creative thinking”, “learning tasks”. It has been revealed that, although by its very essence it is not possible to define a formula for creativity, there is set of behaviours, capabilities and aptitudes that can be nurtured and which, together, form the ingredients of creativity.

The basic term “creative abilities” has been defined as an ability to create a new, unusual, and surprising product as a solution of a perceived problem with insight and sensitivity, analyze, synthesize, structure and compose data, elements and structures into a new solution-gestalt. In accordance with the psychological characteristics of young learners there have been revealed the main integral components of their creative abilities: creative imagination, critical and creative thinking, information literacy. Each of the components has been specified with the key skills, the development of which can facilitate nurturing creative aptitudes of young learners. In dialectic relationship with focusing on the task solution or commitment, no single component may be sufficient or responsible for the creative process to lead to creative product. The subcomponents are used for, participate in or determine the creative process to

various degrees and with various subcomponents (skills) and combination of them. Each component plays its independent, functionally adequate role at a certain stage, a certain level, a certain solution.

The emphasis is laid on the learning tasks as a means and basis for realization of the methodological conception of the research, implying that skills and aptitudes are learned and acquired through practical application linked with reflection and in relation to knowledge and subject learning. It has been proved that the learning task is an overall design, where teaching and learning are integrated. The learning tasks in primary school introduce young learners to intricacies of applying what they have learned to their daily work and are an effective way to teach creativity, especially in the primary school due to the psychological peculiarities of this age group.

The criteria, indices and levels of the development of creative abilities of young learners in the process of solving learning tasks in various subjects have been defined, that helped to find out the main reasons for unsatisfactory state of nurturing creative aptitudes of young learners and specify these criteria in the course of experimental implementation of the designed in this research technology.

The technology of nurturing creative abilities of young learners through solving learning tasks has been worked out. It integrates componential structure and stages of the process of formation and development of all the components of creative abilities specified in the key skills to be developed.

The model of the proposed technology represents interconnections between teaching and learning, forms and methods of solving tasks aimed at nurturing creative aptitudes. Using learning tasks, aside from helping trainees to acquire the necessary skills on the subject at hand, this technology helps to build a true organizational ability to learn through action and reflection.

The research considers some of the most important techniques and strategies for creative teaching and learning which have been proved to be the most effective for this age group, among them: Questioning, Mind Mapping, V.A.K.-friendly technique, Patchwork Thinking, Visible Thinking. In the course of solving learning tasks these strategies provide clarifying, exploring, challenging, assessing the understanding of ideas, recombination of the ideas, recording information with supporting ideas and examples branching out from the main idea, consciously forming mental images of something that is not actually present in the senses.

Knowledge of a teacher how to teach for creative learning and stimulating creative classroom environment determine the effectiveness of implementation of the technology. The pedagogical concept of stimulating learning environment implies a creative group atmosphere, which allows speaking, thinking and working in a condition free of stress and anxiety, supporting self-initiated questioning and learning. The teachers need to plan well and make sure they have the resources that they need to encourage creativity during a lesson, to use special set of tasks aimed at the development of the key skills defined per each of the components of the young learners' creative abilities.

The experimental study of the creative abilities development dynamics due to implementation of the technology shows its efficiency and potency. Creativity, the creative process and the degree or level of creativity are not defined by the process and componential variables alone, but by the final creative product and the quality of its new gestalt. The research results and conclusions can help to achieve a better understanding of the assumptions about teaching creativity.

Key words: creative abilities and capacities, young learners, learning tasks, technology of nurturing creative abilities of young learners through learning tasks.